

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

LXXII. Qui facit per alium, est perinde, acsi faciat per seipsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

propter violentam presumptionem exceptionis malitiosè oppositæ primùm post confirmationem : tum verò, & vel maximè favore Ecclesiæ vel Monasterii, quibus diuturna Prælati carentia damnosa & animabus periculosa esse solet, *c. Ne pro defectu 41. de Elect.*

REGULA LXXII.

Qui facit per alium, est perinde, ac si faciat per seipsum.

SUMMARIUM.

1. Differentia inter hanc & Reg. 68. explicatam.
2. Ejus sensus & ratio.
3. Procedit in actibus extrajudicialibus,
4. Et judicialibus,
5. Et in ipsis etiam delictis:
6. Saltem, si actus vicarium admittat.
7. Variæ instantiæ Regula objectæ,
8. Eam declarant potius, quàm convelant.

1. **A**ffinis hæc, non eadem, est cum Regula *Potesť quis 68.* jam explicata; cum ista alium sibi subrogandi, per eumque negotia expediendi facultas: præsentem verò Regulam subrogationis, sive per alium gestorum efficacia, visque explicetur.

2. Sensus itaque præsentis est, *Quod quis per delegatum, procuratorem aliumve sibi subrogatum facit, eandem vim & effectum habet, ac si id faceret per seipsum.* Ratio aperta est; quia effectus ex mandato secuti causa principalis est ipse mandans; cum, si istius mandatum abfuisset, nihil actum fuisset. Neque mandantem relevat aut contra eum facit; quòd effe-

ctus non tribuatut causæ remotæ, ut ipse est: sed propinquiori & præsertim proximæ, ut mandatarius est, *l. Huic scripturæ 15. §. 1. ff. ad L. Aquil.* quis hoc locum non habet, quando causa remota est initialis ejusque solius contemplatione & autoritate ad operandum proxima inducitur ac movetur, *arg. l. Hac actio 4. ff. Si mens. fals. mod. dix. Tiraquell de Causa cessante limit. 20. & Tuschus Prælit. V. Causa conclus. 145. num. 6.*

Atque sic acceptæ Regulæ in omni materia & utroque Jure obvia sunt exempla; nam per alios nobis aramus, serimusque, & aliena falce manūque merrimus, horreæque & granaria implemus. Sic, qui solutionem mandavit, ipse solvit, *l. Cum jussu 64. ff. de Solut.* qui debitorem suum pecuniam Titio dare iussit, ipse dedisse, & hunc sibi obligasse, *l. Singularia 15. ff. de Reb. cred. &* qui sponsalium vel matrimonialium contractum cum certa muliere ineundum alicui commisit, illum aut hunc ipse celebrasse videtur, *c. fin. de Procurat. in 6.*

In iudicium etiam deduci causæ, præstari calumniæ juramentum, fieri confessio, instrumenta edi per procuratores: & per delegatos ferri sententiæ solent, perindeque habentur, ut quæ in eo acta à mandante, *c. 1. de Confess. in 6. Clement. 1. de Jurejurando & l. Eum qui 3. C. de Procurat. &* sententiæ latæ sunt ab ipso delegante, *l. Etsi 3. ff. de Offic. ejus, cui mandat.*

Delicta quoque mandato perpetrata mandanti imputantur; cum *Unde vi Interdicto & is*, qui mandavit vel iussit, ut aliquis deiceretur, *l. 1. §. 12. ff. de Vi armata*, & injuriarum actione conveniatur, qui contumeliam intulit & curavit inferri, *l. Non solum 11. pr. ff. de Injuriis*: cujusque mandato quis occiditur vel

ditur vel mutilatur, aut violentæ manus iniiciuntur in clericum, irregularitatem contrahat vel Canonis excommunicationem, *c. fin. de Homicid. in 6. & Mulieres 6. §. fin. de Sent. Excom.* Sic legibus Cornelia de Sicariis, qui hominem, & Pompeja de Parricidis tenentur, qui parentem aut liberos alienæ manûs ministeriõ interfecerunt, *l. Non ideo 5. C. de Accusat. & l. Utrum 11. ff. ad L. Pomp. de Parricid. & qui calumniatorem submiserunt, incidunt in poenas S. C. Turpiliani, l. 1. §. 13. ff. ad S. C. cit.*

6. Porro; ut facta per alium perinde, ut à nobis facta, reputentur, illum ad negotium gerendum idoneum, & hoc ejus rationis esse oportet, ut vicarium admittat, ut ad *Reg. Potest quis cit. est dictum.*

7. His etiam concurrentibus Regulam accipitem non una consideratio reddit; Et primò quidem; quòd, si factum per alium perinde ut nostrum habeatur, iniqua sæpe sit conditio per alium facientis; cum per alium negotia sæpe minus provide & utiliter, quàm per nos ipsos gerantur. Secundò; quòd factum à legato Papæ Misso non perinde, ut ab ipso Papa factum, habeatur, *Glossa, in c. Super literis 20. de Rescript.* Tertiò; quòd, si obstetrix dederit medicamentum, ex quo mulier perit, si id suis manibus supposuit, occidisse; si verò id dedit per alium, magis causam mortis præstitisse, quàm occidisse videatur, ex sententia Labeonis, *l. Item, si obstetrix 9. pr. ff. ad L. Aquil.* Quartò ex ejusdem ICT.³ responsò si Titius Cajo mandet; ut fieri jubeat opus; & Cajo hoc fieri jusserit, non Cajo, qui id fieri jussit, sed Titius est conveniendus, *l. Aut qui aliter 5. §. 22. V. fin. ff. Quod vi aut clam non obsecuro argumentò Cajum, qui opus fieri jussit, non perinde haberi, ac si ipse fe-*

cisset. Quintò; quòd, si delictum mandans perinde habeatur, ac si id ipse perpetrasset, unum, idemque esset delictum mandatarii & mandantis, contra rescriptum Imperatoris, mandantem, & mandatarium quoque ex sua persona teneri, asserentis *l. Non ideo 5. cit.*

Sed ista non magnam vim ad Regulam infringendam habent, Primùm, cum; quia per alium quid faciens sibi imputare debet; quòd id minus idoneo providòque commiserit, *l. Sed etsi 7. §. fin. 4. ff. de Instit. ad.* tum verò; quia, si is, qui jussu nostro facit, mandati fines excedat, non tam nobis, quàm sibi nocet, *l. Si procurator 10. C. de Procurat.* cum, qui illos excedit, aliud videatur facere, quàm ei est mandatum, *l. Diligenter 5. pr. ff. Mandati;* nisi mandatum esset delictum; cum enim vulnus etiam minimum lethale esse possit; & in ejus, qui enle, sclopò aliòve instrumentò ad necem inferendam comparatò fecit, potestate non sit, an ex inflicto vulnere mors secutura sit vel non, mors ex inflicto vulnere secuta, sicut mandatario, sic etiam mandanti imputatur perinde, ac si vulnus ipse inflixisset, *c. fin. de Homicid. in 6. ubi Glossa V. Culpæ, Anchoran. not. 3. & Franc. n. 3. in fine.*

Secundùm; quia à legato Papæ perinde, ut à Papa gelta solummodo habentur in causis ac negotiis ipsi specialiter commissis: non etiam in iis, quæ gerit ex generali officio legationis; cum enim talia vi suæ jurisdictionis ordinariæ pertractet, ea facit jure & nomine proprio, non alieno, *l. More 5. junctâ Glossâ V. Jure suo. ff. de Jurisdic.*

Tertiùm; quia illa Labeonis, vel potius judicis labentis, sententia, si sanæ interpretationis ope in sensum à verborum sono diversum non trahatur, aperte pugnat cum altera Ulpiani, nihil inter-

esse ajen-

esse agentis, occidat quis, an causam mortis præbeat. *l. Nihil 15. ff. ad L. Cornel. de Siccariis*. tum verò; quia inter eum, qui pharmacò per se, & eum, qui illò per alium oblatò occidit, physicum duntaxat, non morale discrimen intercedit; cùm, si necandi animò obstrietrix pharmacum per se vel per alium obtulit, homicidii crimine teneatur: & ab isto excusetur, quando medendi intentione & mortis periculò non prævisò illud sive per se sive per alium obtulit; quia maleficia voluntate & animi propositò distinguuntur. *l. Qui iniuria 53. pr. ff. de Iniuriis & l. Divus 14. ff. ad L. Cornel. cit.*

Quartum; quia in casu *V. fin. cit.* opus per alium non fecit Cajus, sed Titius duntaxat voce ac ministerio Caij, opus mandatario solùm denuntiantis, non suo nomine id mandantis; ut proinde ratione mandati operis Titius potius, quàm Cajus sit conveniendus. Angelus in *V. fin.* Aliud esset, si Titius Cajo mandasset jubere maleficium; quia ad hoc scienter concurrentium nemo excusatur, *san. Omnes, 17. q. 4. C. e. Sicut 6. §. Qui verò de Homicid. Navarrus Manual. cap. 11. n. 15.* Unde corruit etiam

Postremum; quia, licet mandantis & mandatarii delictum unicum sit, spectatò ultimò effectù: attentis tamen, ut debet, actionibus & agentibus ad id concurrentibus, multiplex est pro numero personarum, ad id scienter concurrentium, *l. Ita vulneratus 51. pr. V. Rursus ff. Ad L. Aquil. Baldus in l. Non ideo cit. q. 2.*

REGVLA LXXIII.

Factum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat, à quo non potuit inchoari.

SUMMARIUM.

1. Similitudo huic Regulae Civilis.
2. Eius sensus variis clausulis constructus.
3. Juris utriusque definitionibus.
4. Et ratione etiam stabilitus.
5. Non procedit, cùm actus nondum consummatus.
6. Aut effectus impossibilis redditus est.
7. Cùm Regula conclusa duas Juris decisiones.

Regula huic è diametro opponitur responsum Ulpiani: cui obligationem extingui placet, si in eum casum incidit, à quo incipere non potest, *l. Pluribus 142. §. 2. ff. de V. O.* Sed, ut ipse monet, hoc non in omnibus est verum. Cùm nostra hac melius conspirantem tradit Paulus *l. In ambiguis 85. ff. hic*, cujus §. 2. *Non est novum, ait, ut, quae semel utiliter constituta sunt, durent: licet ille casus extiterit, à quo initium capere non possunt.* Ne autem ICT.º huic & propositae nobis Regulae adversari Ulpianus videatur, utraque temperanda, & sic exaudienda est, ut sensum faciat, *Sì contractus aut actus alius, stabilem obligationem inducens, semel valide gestus est, & ab agentis libera voluntate non amplius pendet, retractari ab eo non potest: quantumvis superveniat casus seu circumstantia, quae, si antecessissent, ejus inchoationi obstuissent: dummodo legitime gestus actus effectus impossibilis non reddatur.*

Patet id innumeris exemplis; sic enim inter virum & foeminam validè contractum matrimonium non dissolvitur: licet eorum alter vel uterque incidat in amentiam, *can. Neque furiosus 32. q. 7. & l. Patre 8. in fine. ff. de Hæc, qui sui vel alieni*